

Med detta nummer följer till årsprenumeranter bilaga: Pianostycke af Emil Sjögren.

SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 19 o. 20

Redaktör och utgivare:
FRANS J. HUSS.
Telefon: Brunkeberg 14 97.

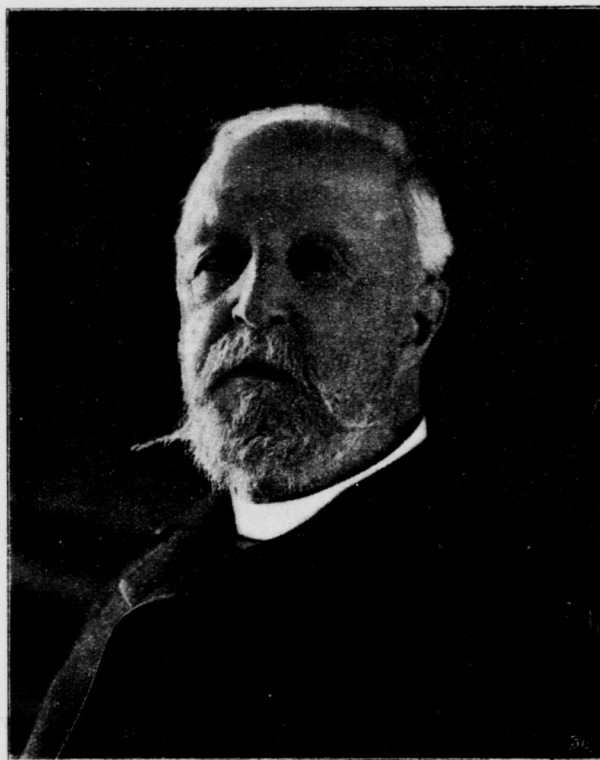
NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 15 Dec. 1907.

Expedition: Kammakargatan 6.

Pris: Helt år 5 kr. Lösnummer 25 öre.
Annonspis 20 öre pr petitråd.

27:e Årg.

Oscar

+ OSCAR II.

ISveriges bygder råder sorg och saknad, ty den åldrige, vördade och älskade landsfadern har skördats af döden. Konung Oscar II afled på Stockholms slott söndagsmorgonen den 8 december klockan tio minuter öfver nio efter att endast några få dagar ha varit bunden vid sjukbädden. Den sjukdom, hvaraf han led, förkalkning i blodkärlen, medför emellertid ofta en plötslig död. För ett år sedan vid denna tid råkade han ut för ett häftigt sjukdomsanfall, som då väckte mycken oro och gaf anledning till rykten om hans bortgång redan då. Hans starka fysik segrade dock, och han kunde på sommaren företaga sin vanliga rekreationstur till Marstrand. Efter densamma och under denna höst har ej heller försports att hans helstillstånd varit oroväckande. Ännu onsdagen den 27 nov.; då »Don Juan» gafs på operan såsom abonnemangsforeställning, bevistade konung Oscar densamma. Detta var sista gången han visade sig offentligt och då mottog hyllning af sitt folk, när vid hans inträde i kungliga logen hofkapellet uppspelade kungssången: »Ur svenska hjärtans djup en gång» — den gången, den sista han lyssnade till dess toner.

Några dagar senare, på Oscarsdagen, då han naturligtvis hade att emottaga många uppvaktande personer, kände han sig så trött, att han måste hvila på en soffa mellan besöken, och två dagar derefter nödgades han intaga sängen, som blef hans dödsbädd. Underrättelsen om konungens allvarliga sjukdom väckte stor sensation i hufvudstaden och stora folkhopar s'gos församlade vid de uppslagna bulletinerna, som redogjorde för sjukdomens förlopp. Efter dödsfallet har af presens yttringar såväl inom vårt eget land som i utlandet visat sig med huru stora sympatier den högt bildade, fredssälle och personligt älskvärde konungen varit omfattad.

Född den 21 januari 1829 fattades det föga mer än halfannan månad i att han uppnått en ålder af 79 år.

Här, i denna tidnings spalter, är ej rätta rummet att skildra konung Oscar II:s betydelse och verksamhet som regent eller personlighet för öfrigt. Här hafva vi endast velat egna den hädangångne fursten en minnesruna, jämte bild, med hänseende till hans ställning och förtjänster i afseende på tonkonsten. Därpå ha vi fönt, senast för tio år sedan, då vid tiden för den stora Stockholms-utställningen han firade 25-årsjubileum som

regent, fästat uppmärksamhet i det vi äfven meddelade hans bild jemte återgifvande af det porträtt af honom såsom Musikaliska akademiens preses, hvilket tillhör densamma.

När på den stora musikfestens första konsert under nämnda utställning konung Oscar vid inträdet i hallens kungaloge festligt helsades med kungssången och fanfarer, var denna hyllning icke endast egnad åt monarken, som hedrade festen med sin närvaro, utan äfven åt tonkonstens höge beskyddare, hvars intresse för denna och särskildt den skandinaviska musikfesten var af alla känt.

I tonernas sköna konst sökte han gerna njutning och vederkvickelse efter regeringsbestyren. Utrustad med en vacker, omsorgsfullt odlad stämma och mästare i smakfullt föredrag, lät han ej sällan höra sig å de af honom anordnade musiksoaréerna vid hofvet, till hvilka framstående konstnärer och amatörer pläga inbjudas. Förste hofkapellmästaren Nordqvist brukade leda dessa soaréer, och en gifven ackompanjator egde han länge i den skicklige pianisten professor Ivar Hallström, som i toner tolkat så många af konungens skaldeverk. På musikens teoretiska studium hade kung Oscar också nedlagt allvarligt arbete.

I fråga om konung Oscars musikaliska verksamhet går blicken ovilkorligen tillbaka till den tid, då han såsom hertig af Östergötland täcktes åtaga sig presidiet i Musikaliska akademien. Från 1864 till 1872, då han besteg tronen, fungerade han som akademiens preses. Musikaliska akademiens verksamhet var i början af 60-talet hämmad af stridigheter inom densamma. Här behöfdes ett öfverhufvud med anseende och förmåga att jemna missförhållandena, och valet föll på den konstälskande fursten Oscar Fredrik. Lyckligare val kunde ej ha skett. Genom hertigens initiativ inträdde akademien i ett nytt skede af tidsenlig utveckling. På hans förslag utbildades dess läroverk 1866 till ett konservatorium i likhet med sådana i utlandet, likaså blefvo Musikaliska akademiens handlingar utgifna i en värderik tidskrift, minnesfester hölls öfver hädangångna ledamöter och associéer, uppmärksamhet egnades åt kyrkosångens förbättring, och akademien förhandlingar fingo en högre lyftning genom skriftliga och muntliga föredrag i rent musikaliska ämnen samt musikillustrationer af framstående konstnärer. Många andra åtgärder till akademien och konservatoriets båtnad vidtogos under prins Oscars presidium, och efter sin tronbestigning vorden akademien beskyddare framlade han för riksdagen den regeringsproposition, hvarigenom akademien och hennes läroverk fingo en egen byggnad, till hvars inredning han skänkte en betydande summa. Genom många dyrbara gåfvor till akademien, särskildt

dess bibliotek, har kung Oscar fortfarande visat denna sin bevägenhet. Bland andra värderika gåfvor må nämnas ett större porträtt af akademien stiftare Gustaf III samt ett af konungen själf i akademien nniform. Det var ock med allt skäl som Musikaliska akademien, då densamma prägla en medalj till minne af sin furstlige preses och beskyddare, å denna inristade den betydelsfulla och vackra sentensen: *Merita Tua Chorde Sonant Nostræ*.

Konung Oscars rika verksamhet på litteraturens och vitterhetens fält, hufvudsakligen före hans uppstigande på tronen, kan här endast helt kort antydas. Femtio år ha förflutit sedan hans diktcykel *Ur svenska flottans minnen* prisbelönades af Svenska akademien. Vidare må erinras om det dramatiska utkastet *Några timmar på Kronoborgs slott den 29 oktober 1658*, *Högtidstal i K. Musikaliska akademien under ett nioårigt presidium*, idyllen *Blommornas undran* (1860) och balladen *Herr Hjalmar och skön Ingrid* (1865), båda satta i musik af Ivar Hallström, likasom kantaten *Upsala minne*, skriven till en fest i sångsällskapet O. D. (»Orfei Drängar») i Upsala. Vidare må erinras om hans dikthäften *Nytt och gammalt af O****, hans öfversättning af Herders »Cid» och Göthes »Torquato Tasso». *Samlade Skrifter af Oscar Fredrik* började utgivas 1875. Konung Oscars lärdom, litterära verksamhet och allbekanta vältalighet har föranlett flera in- och utländska universitet att förvärfva sig honom som hedersdoktor. Sin första lagerkrans såsom sådan erhöi han 1868 vid Lunds universitets 200-års-fest.

Till minne af konung Oscar såsom talare och diktare må här följa ett af hans tal under den tid han var preses i Musikaliska akademien, och detta synes oss nu särskildt lämpa sig till återgifvande. Derjemte vilja vi anföra de musikaliska epigram öfver berömda tonsättare han diktat under benämningen »Xenier».

Vid minnesfesten i musikaliska akademien.

Den 25 april 1869

af

Oscar Fredrik.

Efter vår store psalmsångares, Johan Olof Wallins, fränfalle fans, bland hans otryckta handskrifter, den sköna vers, som sedan blef ristad öfver ingången till hans sista hvilokammare:

Jordens Oro Vikar
För den frid som varar;
Grafven allt förliker,
Himlen allt förklarar!

Med dessa ord, i hvilka hoppet om de timliga missjudens förlikning och förklaring så herrligt uttalas, må äfven dagens minnesfest invigas.

I vissa hänseenden påminner vår jordiska tillvaro rätt mycket om harmonilärans dominantseptimackord. I detta (dissonans) ackord finnes nämligen en inneboende trängtan efter uttydning, efter upplösning. Det röjer en aning om den rena samklang, till hvilken det med en underbar åtrå, med en nästan magnetisk kraft drages.

När den dissonerande septiman i ackordet faller till den nya treklangens ters; när dominantackordets uppåsträfvande element, den stora tersen, förmår fatta och hinna den nya tonikan eller grundtonen samt när den förra grundtonen i dissonansackordet med förnyad styrka såsom *dominant* öfvergår till den nya samklangen, då förklaras en gåta i tonernas värld.

Motsvarande upplösning och förklaring af lifvets gåta kunna vi äfven tänka oss. En gång slockna timlighetens flämtande lågor, lifskraften sjunker, det oväsentliga, som här fångslat våra sinnen, förlorar sin tjusningsmakt; men i själfva förvandlingen uppenbarar sig en fridens engel för trons klarande blick. Den återställda harmonien segrar öfver förgängelsens disharmoniska element. Den befriade anden svingar sig upp mot sitt efterlängtade hemland.

Förbytt i sabbatens hvila är redan denna orofulla tidens dagsverk för de bortgångne män, hvilkas minnen Akademien i dag firar.

För dem hafva, så hoppas vi, dessa ofullkomliga ackord — utöfver hvilkas strängt omgärdade gränser och relativa klangelement ingen dödlig någonsin lyckats hinna — numera blifvit absolut och herrligt förklarade. Men, medan de fröjdas åt nya sfererssamklang, kunna och böra vi tacksamt lyssna till de tonskatter, de lemnat oss i testamente, och af de hädangångne mästarnes verk taga efterdöme, på det ock vi i sinom tid skole njuta hvilan och dess sällhet.

Må derför några af deras tonskapelser här ånyo framträda, på samma gång som erkänsla och saknad i korta drag teckna deras viktigare lefnadshändelser och mest utmärkande karaktersdrag.

Men först och främst må vår herrliga orgels förspel stämma hvarje sinne till varmt och andaktsfullt allvar.

Ledsagade af orgeltonernas svall lyftade sig förr så ofta de bortgångnes längtande andar upp ur dödlighetens töckenhöljda dal, för att, under några flyktiga ögonblick, på bödens eller aningens vingar närma sig ljusets och skönhetens källa!

Ledsagade af orgelns manliga sorge-toner sänktes omsider deras jordiska del i griften och betäcktes af den mull, med hvilken stoftet skulle blandas!

Ledsagade af orgelns toner må ock

nu våra tankar uppsöka de förklarade andarna, hvilka nu sväfvat tillbaka till sitt ursprung, sedan förgängelsens börjar brustit, sedan de dissonerande ljuden fått sin upplösning till fullkomligare samklang, sedan:

*Grafven allt förlikt och
himlen allt förklarat!*

Xenier.

af Oscar Fredrik.

Händel.

Hvad helig och högtidlig sabbatston
I dina verk! Du krossar, men hugsvalar.
Själt domshasunen från den högstes tron
Blir nådens budskap och om frälsning talar.

Haydn.

O, höge siaré, bland konstens fäder
Med vördnad nämnas må ditt stora namn,
Dock huru from du är, hur huld du gläder.
För mänskligheten öppnar du din famn.
Du ej med maktspråk, nej, som broder träder
I bland oss ut; din stämma blid och skär
Förkunnar: jag blott harmoni begär,
Hon är mitt mål, min högsta sällhet här!

Mozart.

Hvad själen ädlast känt, hvad hjärtat ljufvast
drömde.
Det blef till perlesvall af toner på ditt bud.
Med konstefaren hand den rika flod du tömde
i snillets trollpokal och tvang ur skatten ljud.
En värld, i undran och förtjusning fängen
Stod lyssnande — och lyssnar än till fängen.

Beethoven.

Andevärldens mysterier skänkte du röster
All naturen till villigt genljud du tvang.
Så, när solen rann upp ur öknens i öter,
Hyllningshymnen ur Memnonssoderna klang.

Weber.

Österlandets underbara glans,
Fagert mänsken öfver elfvodans,
Skogens romantik och riddarsagan,
Vilda jakten, jungfruns tysta klagan
Vid ditt varde fingro hvar sin röst,
Med ett eko i millioner bröst.

Rossini.

Andalusiens sol, Vesuvius lågor,
Rosens prakt och drufrans heta blod,
Himmel blå i spegelblanka vågor,
Kors och radband, svarta lockars flod,
Ömhetstrånad, tydd af näktergalar,
Qvinnolist, på en gång djärf och mild —
Allt förstod du i Thalias salar
Gjuta samman i harmonisk bild.

Meyerbeer.

I praktfull tonskrud har du så som ingen
Mång häfdens minne klädt,
Besjungit onda makters kamp mot tingen
Och mänskors fallna ätt.
Men bödens kraft också, när hvita vingen
Hon höjt mot himlen lätt.
Träd därför in uti den vigda ringen
Med snillets egen rätt!

Auber.

Jag såg det skålmska draget omkring munnen
Och ungdomselden än i gubbens blick;
Två ord af dig och strax en vän blef vunnin,
Du omotståndlig var, så ryktet gick.

Och som du själf, så var ock din musik:
Än yr och fri, än i demantked fängen,
I röfvarkulan, klostret och salongen,
En Odysse, så skön och växlingsrik.

Wagner.

Vår tid ju hyllas för sin kalla klockhet
Och vägr snillets halt i panning eller börd.
Dock, när om sågans skatt din lyras guld-
sträng ljud,
Steg hopens termometergrad till — kokhet.

Gounod.

Nej, jag ej tolka kan, jag kan blott känna
Den ädla fröjd som din lyrik oss skänker.
I hjärtblod har du doppat djupt din panna
Och fångat tåren som i ögat blänker.
Du smugit tröstens ton bland synd och irring,
Till samklang upplöst missljud och förvirring;
Du hatets dolk för kärleks fötter lagt
Och lifvets seger stält mot dödens makt.

Prenumerationsanmälan.

Svensk Musiktidning

upplefver sin 28:de årgång 1908

och anbefaller sig i våra musikvänners åtanke. Undertecknad kan ock nästa år fira 25-års-jubileum som tidningens redaktör. B-hofvet äfven i vårt land af en musiktidning, tillgodoseende den allmänna musikbildningen — ej endast fackmusici af lägre eller högre ordning — är oomtvistligt, och att den plan, efter hvilken Svensk Musiktidning är redigerad, tillgodoser detta behof — nämligen af en populär-instruktiv musiktidning för den musikaliska allmänheten — tycks bevisas däraf, att *ingen annan tidning för musik så länge existerat i vårt land eller ens i den skandinaviska norden*. Svensk Musiktidning har gjort till sin uppgift att tillgodose så väl vår konsthistoria genom *kontinuerliga uppgifter om operaverksamheten och konsertväsendet* i hufvudstaden samt genom utförliga *biografiska uppsatser*, som ock att i det allmänna musikvetandets intresse meddela *notiser om musikvärldens viktigaste tilldragelser* i in- och utlandet, *särskildt i Finlands, Norges och Danmarks* hufvudstäder, *instruktiva uppsatser*, blandade med *följetongsartiklar*, *musikpressens* alster, *musiklitteratur* etc., hvarigenom både *lärorikt och omväxlande innehåll* erbjudes. *Fina porträtt* till biografierna illustrera hvarje nummer.

I det vi frambära vårt tack till dem, som hittills gynnat Svensk Musiktidning med prenumeration, hoppas vi på deras

fortfarande intresse för densamma och att de äfven skola rekommendera den åt andra musikvänner.

Svensk Musiktidning utgifves 1908, såsom förut, två gånger i månaden (utom juli—augusti, »den döda säsongen») till ett pris af 5 kronor per år. **Musikbilaga** tillfaller endast **helårsprenumeranter**. Mindre än hel årgång beräknas efter lösnnummer (25 öre).

På tidningen prenumereras här å **Expeditionen, Kammakaregatan 6**, en trappa öfver gården, samt i **bok- och musikhandeln, å posten och tidningskontor**. I landsorten prenumereras bäst å **posten**, då tidningen **fortast** kommer prenumeranterna tillhanda.

Presentkort för årsprenumerations finnas att köpa å **Expeditionen**, i **bok- och musikhandeln**.

Vördsamt anhålles att **prenumerations** må ske så snart som möjligt; vid direkt **prenumerations** hos **Svensk Musiktidnings Expedition, Stockholm**, tillsändes tidningen prenumeranten kostnadsfritt **genast** den utkommit.

För att spara våra förra prenumeranter besvär vid prenumerations förnyelse, sända vi dem, som förut, årgångens första nummer, med anhängan att de som **icke** vidare önska erhålla tidningen ville tillkännagifva detta åt budet eller å tidningsexpeditionen **före** andra numrets utsändande. **Senast** när budet kommer med andra numret torde det första återlämnas af dem som ej förnya prenumerations; af dem, som därmed fortsätta, torde då **till budet prenumerationsafgiften mot kvitto erläggas**. Dem, som behålla första numret utan att afsäga sig tidningen, anse vi oss alltså få fortfarande räkna som prenumeranter å densamma.

Vördsamt
Redaktionen.
Frans J. Huss.

Gunnar Wennerbergs gluntar.

I sammanhang med den nyligen här hållna Wennerbergskonserten för bidrag till hans minnesstod, hvarvid äfven några af hans snillrika Gluntar utfördes och till minne af den populära tonskalden, hvars födelsedag inträffade för 90 år sedan den 2 oktober, taga vi oss friheten meddela följande ur bibliotekarien Annerstedts inträdestal i Svenska akademien.

Den tafla, Gluntarna gifver oss, är

i första rummet en kultur- och tidsbild af det glada studentlivet i allmänhet under skaldens ungdomsår. Den ej ovanliga missuppfattningen, att det varit Juvenalernas, har Wennerberg själf skingrat genom att uppvisa, huru som han lånat Juvenalens gestalt åt studentlivets väsen, eller med andra ord låtit studenten förkroppsligas i Juvenalen. Hvad han skänker oss, är en trogen bild af den ungdom, som med stark ästetisk anstrykning och kärlek till sången befolkade universitetsstaden på 1840-talet. Det var hans egen gladaste tid, och liksom enhvar, som vandrat samma väg, bläckade han med saknad tillbaka, erinrade sig dessa ögonblick, då lifvet var fullt af gyllene drömmar och verkligheten ännu icke med omild hand ryckt i den ljufva slöja, hvari dessa drömmar svepte sig. Mot en ypperligt tecknad bakgrund af den tidens universitet och samhälle låter han dikter två handlande personer genomleva och besjunga den sorglösa studentens glada hvardagslif. Ingendera af dem står längre i ungdomens första blom, de hafva redan något af öfverliggarens uppfattning och reflexionsförmåga, men con amore skildra de detta lif från första dagen de föras tillsammans, då allmänna sången går marsch kring om torget, till det slutliga afskedets svåra stund, då de gå ut att kämpa mot lifvets bittra verklighet.

Och det märkliga är, att hvarje student här känner igen något af sig själf: så har skalden vetat att gripa det innersta och gemensamma i allt studentlif. De stämningar, som hans tondikt framkallar, skola igenkännas äfven af släkten, som komma, ty de äro för all ungdom lika. Svällande lifslust och vemodig sorg, själfsväld och allvar, hänförelse och modlös svaghet, alla de motsatser, som i vår brytningens dagar skiftesvis härska i ynglingasinnets, äro här återgifna med sällsynt finhet och styrka. Och häpnadsväckande är troheten i den tafla, skalden upprullar. Sådant vore ej möjligt, om icke däri låge något af honom upplefvadt. Men må man akta sig att därför tro, att skalden egentligen tecknar sitt eget studentlif i dess helhet och fullhet taget, och att det är hans lifsåskådning som uttalas. Visserligen ligger väl äfven ett stycke af hans lif i dikten, bland annat minnen af de glada ögonblick, då han skattat åt ungdomslivets yra. Och sannerligen han blir sämre för det. Alla hafva vi en gång varit sorglösa ynglingar, sjudande af lifslust, och hvem kan väl lägga handen på hjärtat och säga, att han alltid brukat sin ungdom rätt? Men allt har sin försoning. Och tydligt är, att vid den tid, då Gluntarna skrefvos, var Wennerberg redan vorden en annan. Under nöjets lekande våg på ytan flöt redan i djupet allvarets tysta ström.

Dikten själf vittnar därom, starkast, synes mig, om man jämför de stycken, som skrefvos i Skara, med de föregående. Uppfattningen och tonen har ett större djup, såsom det måste vara, då minnet ensamt talar.

Gluntarnas skald har toner för alla ungdomshjärtats stämningar hela skaran igenom. Det yrande, för att ej säga vilda lifvet med dess bachanaliska anstrykning tecknas med en Bellmans pensel i »Harpolifvet på Scylla» och »Impromptuba'en»; det godmodiga, indolenta lättsinnet, som lefver för dagen, och dess lefnadsfilosofi i »Vid brasan i magisterns kammare» och särskildt i det humoristiska omkvädet i »Gluntens flamma»:

»Här ska' vi sitta den hela Guds da'n,
Stoppa vår pipa och vrida på kran».

Öfverliggarens samvetskval och känsla af svaghet återgifvas träffande af Glunten, när han i »Anklagelsen» sjunger:

»Jag är orolig i själ och i sinne.
Hvart skall det väl taga vägen till slut?»

Känslan af den bitterhet, som ligger på botten af ungdomslivets tömda pokal, framlyser i versen:

»Bror, jag är ledsen vid lifvet just jag,
Ledsen vid bråket och flården.»

Och den dystra stämning, som medvetandet om ett ej rätt använt och därför hårdt bedömt lif framkallar, gifver sig luft i en »Kväll på kyrkogården», där Glunten sorgset utbrister:

»Tror du ej, bror, när den tysta grafven
Sluter oss i sin kalla famn,
Tadlet skall tröttna att bryta stafven
Så öfver ditt som Gluntens namn?»

Det har sagts mig, att när denna sång, skriven i Skara efter skilsmässan, funnit sin väg till Juvenalkretsen, väckte den en så djup förstämning, att den ej fick där vidare sjungas.

Med hvilken styrka skildrades ej i »Examenssexan» jublet, när omsider segrarns mål är hunnet, och med hvilken finhet inflätas ej däri det vemodiga stycke, som Magistern sjunger:

»O, hur stilla solen sjunker» etc.

I »Solnedgången vid Eklundshof» talar känslan för naturens skönhet; än lyssnar det unga sinnet med välbehag till naturens friska lif, än betraktar det svärmodigt dess ljufva af-tonskiftningar. De svärmiska, stundom djupa stämningar, som röra sig i den unges bröst, för att plötsligt slå öfver i sin motsats, den skämtsamma uppsluppenheten växla lekande i »En mänskensnatt på Slottsbacken». Från detta styckes utsägliga sköna verser är öfvergången naturlig till den gripande stämningen i »Slottsklockan». Det är nästan som dallrade för örat de silfverklara toner, hvilka från Kristinaklockan sändas ut i rymden och sätta själen i darrning, när vi lyssna till diktens skära ord:

»Hör slottsklockans toner i stilla kväll» etc.

Huru djupt denna ungdomstid kan lefva i själen, huru dess bild lyser och värmer, när den uppkallas i minnets förklarande ljus, det låter oss Magistern veta, då han med innerlig känsla sjunger: »Våren är flydd, men med glödande runor he'la dess härliga saga står kvar». — Jag afbryter här. Det kännes nästan som en förbrytelse mot konstnären att sålunda framdraga vissa partiers art och skönhet, ty det är i sin helhet ett konstverk skall ses och bedömas. Så hafva väl också de flesta gjort dess bekantskap, åtminstone alla de, som här sett sitt eget unga lif återspeglas. I deras hjärtan har skalden sjungit sig in, och där hafva hans sånger funnit sitt varma bo.

I afskrifter voro åtskilliga af Gluntarna redan 1848 spridda äfven utom Uppsala. De mottogos med begärlighet, och ifriga anmaningar ställes på författaren, särskildt af hans betagna uppsalavänner att genom trycket göra dem tillgängliga för den stora allmänheten. Det skedde ej utan tvekan, nästan med motvilja å hans sida, som ju från början ej med dem haft annan afsikt än att gifva luft åt sina egna känslor och glädja vännernas krets. Mot slutet af 1850 utkom första häftet, och i ett slag blef författaren Sveriges populäraste man. Med otålighet afvaktades hvarje nytt häfte, och förtjusningen gick i stigande. Sedan Tegnér's dagar hade ingen svensk skald så fångslat allas sinnen. Den store skalden öster om Bottenhafvet hade först nyligen sändt ut i världen sina Fänrik Ståls sägner, och hans växande namn skymde ej den nya stjärnan. Intrycket af Wennerbergs sånger med dess egendomliga, för svenska lynnet så tilltalande tonart var hos oss djupt och allmänt, men äfven åt väster öfver Sundet och norska fjällen och åt öster öfver hafvet gick skaldens stigande rykte. Denna akademi gaf honom sitt erkännande genom att den 20 december 1850 tillerkänna kungliga priset åt en diktning, »som själfständigt upptagit Beilmans lager», och samma år hylade den Musikaliska akademien den unge tonsättaren genom att invälja honom i sin krets. För honom själf kändes kanske som den största belöningen, att vid hans ankomst till 1851 års promotion studentkåren mangrant samlats för att entusiastiskt hylla den man, som fört dess namn öfver land och rike. Hans resor vid denna tid liknade nästan en eriksgata, och tidningarna inregistrerade troget öfver deras detaljer.

Mendès om Wagner.

I ett föredrag, som den bekante franske författaren Catulle Mendès för ett par år sedan höll i Wien, berättade han många intressanta drag om sina sammanträffanden med mästaren från Bayreuth.

Första gången träffade han honom helt flyktigt i Paris kort före första uppförandet af »Tannhäuser». Richard Wagner var just då mycket nervös och retlig, och de stiftade icke närmare bekantskap.

Någon tid därefter gjorde Catulle Mendès ett besök hos Wagner i Trilbschen vid Luzern. Mendès reste i sällskap med de l'Isle-Adam, och bådas hjärtan slog af förväntning, då de närmade sig målet.

»Vi hade knappt kommit ut ur kuperen», berättar Mendès, »förrän vi upptäckte en stor halmhatt. Under denna hatt sågo vi ett blekt ansikte med ett par ögon, som sökande blickade åt alla håll. Det var han. Förlägna stannade vi och vågade icke närma oss. Han var liten, mager, tätt insvept i en brun klädeskappa, och hela den spensliga, men på samma gång kraftiga gestalten darrade af nervös spänning, under det ansiktet bevarade ett lugnt och stolt uttryck. Då Richard Wagner upptäckte oss, svängda han sin hatt med ett rop af glädje, kastade sig om halsen på oss och tog oss under armen, och knuffade, ledda, burna, medryckta i en hvirvel af ord och lifliga gester, kommo vi till vagnen, som skulle föra oss till mästarens hus».

I det hotell, där Mendès, hans vän och en dam, som reste tillsammans med dem, togo in, mottogos de anspråklösa gästerna med de största ärbetygelser. Värden och personalen bockade sig till jorden hvarje gång Mendès och hans vän visade sig, och en hel del engelsmän följde dem hvart de togo vägen. Missförståndet förklarades först senare, och det visade sig då, att Mendès blifvit tagen för kung Ludvig af Bayern, Villiers för en uppvaktande kavaljer och damen för Patti.

Besöken i Wagners hem voro alltid underhållande och intressanta. Hemma var mästaren ofta klädd i rock och byxor af guldgänsande, broderadt siden, och han tyckte om att vara omgifven af brokiga tyger. I arbetsrummet och salongen lyste och gnistrade det af sammet och siden. Gästerna sutto, under det han själf spatserade omkring i rummet. Själf satt han nästan aldrig; Mendès har aldrig sett honom sitta annat än under måltiderna och vid pianot.

Han gick af och an, sköt stolarna fram och tillbaka, sökte i alla fickor efter den alltid försvunna snusdosan eller efter glasögonen, som han heller aldrig hittade, ryckte af sig baretten,

som hängde ned öfver vänstra örat som en svart tuppkam, rullade hop den och stack in den under västen, men tog efter ett ögonblick fram den igen och satte den på sig — alltsammans under det att han pratade i ett sträck.

Han pratade, fantiserade, skrattade, skrek, blandade ihop allting, framtidsplaner, idén om framtidens festspelbyggnad, uttalanden om moderna och gamla musici, genialisk kritik öfver Rossini och Auber, första planen till »Parsifal» o. s. v.

Mendès lifliga föredrag var späckadt af en mängd kvicka och träffande anmärkningar, som den franske författaren hört af mästarens egen mun.

Nyupptäckt Beethoven-musik.

4 Valser, 5 Menuetter, 2 Ländler för stråk- och blåsinstrument.

Ofvanstående kompositioner ha efter handskrifna stämmor i Thomasskolans arkiv i Leipzig utgifvits af Hugo Riemann på Breitkopf & Härtels förlag derstädes. Dessa för första gången offentliggjorda dansar ha hittills gällt som anonyma. Deras ovanliga skönhet, och den med påfallande raffinemang utförda instrumenteringen hänvisade på en af de främsta mästarna i början af 19:de århundradet. Några melodiska vändningar ledde först tankarne på C. M. von Weber; emellertid visade en jämförelse med dennes 18 favoritvalser att dessa i uppfinning och instrumentering icke på långt när voro jämbördiga med de ofvannämnda 11 dansarna.

Vi veta nu, att ett antal af Beethovens dansar för 7 instrument, hvilka mästaren skref 1819 i Mödling, under det han arbetade på sin »Missa Solemnis», gått förlorade. Schindlers biografi öfver Beethoven (1840) berättar härom: »Då Beethoven, sommaren 1809, var sysselsatt med komponerandet af Credo (till »Missa solemnis») villfor han en ofta uttalad önskan och begäran af 7 medlemmar af ett der existerande musiksällskap, hvilket brukade spela till dans i ett värds-hus i Briel nära Mödling, och skref ett parti valser för dem, hvilka han själf skref ut i stämmor. För den stora kontrast som låg deri, att ett stort snille på samma gång rörde sig i de högsta regioner af musikalisk poesi och i danssalen, anstälde jag under några år forskningar, då mästaren en gång omnämnde denna omständighet, öfver dessa tillfällighetsalster, men det der sällskapet hade med tiden skingrats och allt sökande var förgäfves. Äfven Beethoven själf hade förlorat partituret till dessa valser.» Då äfven komponerandet eller sammanfö-

randet af »Bagatellerna», op. 119, inträffade ungefär vid samma tid och dessa i åtskilliga delar till tonart och tonläge, öfvensstämma med de elfva Wiener-dansarna, så tör Beethovens författarskap gälla som säkert. Partituret till dem kostar 3 mk; hvarje särskild stämma 60 Pf.

Musikpressen.

På Abr. Lundquists förlag har utkommit

för piano, 2 händer:

Anjou, Ernst: *Skizzer och Fantasier*. Sex karaktärsstycken. Tillega sgr. Tito Mattei. Pr. 2 kr.

Peterson-Berger, W: *Sånger, satta för piano af tonsättaren*. Pr. 2 kr.

för en röst med piano:

Alfvén, Hugo: *Bön* (f—f eller b). Ord af A. Österling. Pr. 75 öre; — *Hos drott. Margareta* (c.—f eller g) Junker Nils sjunger till luta. Ord af Dan. Falström. Pr. 1 kr.

Aulin, Tor: *Tre sånger*. Till Anna. (Längtan. Det gamla året. Löftet.) Op. 19. Pr. kr. 1.50.

Dahl, Adrian: *Vagg-Sång* (d.—gess; ur G. Kleens skådespel »Pastorn till Norröra»). Pr. 75 öre.

Heland, B. v.: *Fyra sånger* (Hemlängtan. Flyg. Natten Farväl). Pr. kr. 1.50.

Jobs, Anders: *Sverige*. Dikt af K. G. O. Nilsson (för en röst eller unison kör). Pr. 60 öre.

Lejdström, Nanny: *Trå sånger* (Gif mig... Jag söker att binda), ord af K. A. Tavaststjerna. Pr. 1 kr. — *Stjärngossar*, dikt af E. A. Karlfeldt. Pr. 75 öre. — *Trå små visor* (Blålockorna. Kattfötternas visa). Ord af Jeanna Oterdahl. Pr. 1 kr.

På Abr. Hirschs förlag har utkommit

för piano, 2 händer:

Adam, Ad.: *Konung för en dag*. Arrangement med bifogad text (Operabiblioteket nr 13). Pr. 1 kr.

Liljefors, Ruben: *Efter dansgillet*. Schottish. Pr. kr. 1.25.

På Carl Gehrmans förlag har utkommit

för orgel eller orgelharmonium:

Hägg, Gustaf: *6 originalkompositioner*. Op. 29. Pr. 1 kr.

I korthet må nämnas något om ofvannämnda nyheter. Anjous pianostycken — Vårhelsning, Valse-arabesk, I längtanstider, Causerie, Allt under de tindrande stjärnor... Burlesque — äro rätt anslående om än ej särdeles originella salongsstycken. Pianosättningen af Peterson-Bergers sånger upptager några de mest kända: »Till majdag», »Jeg sadled min hest», »Irmelin Rose», »Visa i folkton», »Mor Brita», »Intet är som väntans tider», »Åspåkerspoleska». Ett fint porträtt af komponisten pryder häftet. — Operahäftet »Konung för en dag», innehållsrikt och billigt, blir nog välkommet för denna

populära operas vänner. Liljefors's stycke är enkelt och melodiskt. — Ett värdefullt häfte för orgel- och harmoniumspelaren är Häggs 6 stycken: Bön. Högtidsmarsch. Lull. Melodi. Aftonstämning. Fuga. Äfven pianisten kan njuta af dessa utmärkta stycken. Särskildt må påpekas Melodi (kanon) och Fuga, deri den kontrapunktiska lärdomen framträder med sällsynt musikalisk skönhet.

Af sånger må först nämnas Alfvéns och främst »Hos drottning Margareta», melodiskt vacker och med briljant arpeggieackompanjemang. Hans »Bön» är mera harmoniskt sökt. Aulins sånger äro i allvarlig moll-stämning och väl satta. En ganska vacker sång är Adr. Dahls »Vagg-sång». Helands sånger äro enkla, i äldre stil. Jobs »Sverige» har till konstlad text en rätt matt musik. Sättningen är mycket låg. De öfriga sångerna äro i mycket enkel, populär stil.

Från scenen och konsertsalen.

Kungl. teatern

- Dec. 1 R. Wagner: *Tannhäuser* (Venus frk. Edström; landt-grefven, Biterolf: hrr Vallgren, Mandahl)
- 2 Mascagni *På Sicilien*, (Turido: hr Herold, gäst); *Leoncavallo: Pajazzo* (Canio: hr Herold)
- 4 Boito: *Mefistofeles*.
- 5 Wagner: *Lohengrin* (Lohengrin: hr Herold, gäst; Telramund hr Oscar)
- 6 Peterson-Berger: *Ran*.
- 7 Saint-Saëns: *Simson och Delila*.

Oscarsteatern.

- Dec. 1—7 Fr. v. Suppé: *Boccaccio*, (fru 9—14 Jungstedt, gäst; Fiametta, Beatrice, Isabella, Peronella: frök. Osborne, Grünberg, fruar Ringvall, Grove; Pietro, Scalza. Lotteringhi, Lambertuccio: hrr Ullman, Bergström, Lund. Ringvall)

Vetenskapsakademien.

- Dec. 3. 3:e Kammarmusikaften af frk. Märtha Ohlson, hrr Ax. Runnqvist, C. Lindhe. 1 Brahms: Sonat för Violin och Piano. Dm.; op. 108; 2. C. Franck: Pianokvintett, Fm.; 3. Beethoven: Pianotrio, No 7, B-dur, op. 97. Biträdande: hrr G. Molander, H. Alexanderson
- 2 Konsert af hr. Wilh. Klein
- 4 2 a Sonataften af fru H. Munthe-Sandberg och frök Agda Lysell. Sonater för violin och piano. af M. Stenhammar; 2. J. S. Bach: Son. No 2; 3. Enrico Bossi: Son. No 2 C-dur, op. 117.

Musikal. akademien.

- Dec. 3 Musikföreningens 76 konsert. Biträdande: solister: frök. N. Larsén, fru D. Afzelius-Bohlin, hrr H. Malm, John Johansson; K. Hofkapellet. Dirigent: prof. Franz Neruda.

Herr Vilh. Herold började sitt gästspel med utförande af Turiddo och Canio på samma kväll, båda partierna lika mäterligt till sång som spel. Därefter gaf han oss sin utmärkta Lohengrin och skulle ha därefter sjungit Don José i »Carmen», då konungens fränfalle afbröt gästspelet, hvars fortsättning sedermera vore önskvärdt. I »Taunhäuser» har fröken Edström som Venus och hr Mandahl som Biterolf haft nya partier. — På Oscarsteatern fortfar fru Jungstedts framgångsrika gästspel som Boccaccio. — 3:e (sista) kammarmusiksoaren af fröken M. Ohlson, hrr Runnqvist och Lindhe inledes med Brahms' tredje och sista sonat för violin och piano, hvarpå följde César Francks orkestralt anlagda komplcerade pianokvintett, efter hvars åskmoln solen lyste fram i Beethovens sköna pianotrio No 6, op. 97, den sista komposition af honom, hvori han själf medverkade. Soarégifvarne skördade ett riktigt bifall som tydligen äfven uttryckte en önskan om dessa värderade musiknjöens fortsättning framdeles. Den Sandberg-Lysellska sonataften inleddes med Wilh. Stenhammars lättjutna violinsonat, hvarpå följde en sådan af fader Bach. Slutnumret var en nyhet, en något brokig, delvis rätt pikant sonat af den ansedde italienska tonsättaren Enrico Bossi. Hr Kleins sångsoaré voro vi förhindrade att bevista; han lär ha haft stor och tacksam publik, samt biträdde af harpisten fru A. Lang — Musikföreningen gaf sin 76 konsert inför fylld salong med Bachs storslagna H-mollmessa på programmet. Sällskapet gaf den senast 1896. Emedan prof. Neruda konsertdagen fyllde 64 år och för 50:de gången ledde dess konserter, blef han vid inträdet helsad med fanfar af orkestern, och publiken samt kören reste sig och helsade den omtyckte dirigenten med lifliga applåder.

Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten.

Kgl. teatern. Afsked från chefskapet vid k. teatern har på ansökan beviljats öfverintendenten Axel Burén, och till hans efterträdare har utnämnts grosshandlare Arthur Thiel, förut medlem af operastyrelsen. — Till följd af kungasorgen ha föreställningarna på operan inställts till den 19 i denna månad.

Musikal. Akademien. De offentliga uppvisningarna med konservatoriets elever egde rum den 12—14 dec. Vidare om dem torde vi sedan kunna yttra oss.

Vid musikkonservatoriet ha under nu avslutade examensperiod följande examina blifvit aflagda:

organistexamen af: Karin Flack, Otto Nordlund, Knut Sundström, Gunnar Svensson, Olof Söderlund, Edvin Westerberg, f. d. elev;

kyrkosångarexamen af: Ragnhild Heurlén, Albert Arrhenius, ofvannämnda Sundström, Söderlund, Westerberg och Gustaf Zetterwall;

musiklärarexamen af: Artur Sylvén samt ofvannämnda Heurlén, Sundström och Söderlund;

militärdirektörsexamen af: John Kährman;

specialbetyg i pianostämning ha tilldelats: David Ek och ofvannämnde Nordlund.

Dessutom ha såsom belöningar utdelats: musikkonservatoriets jetong till afgående eleven i pianospelning, Elin Husberg; Bergs jetong för organistelever till Gunnar Svensson. Stipendier och gratifikationer till elever ha under terminen utgått med tillsammans 4,382 kr. Vid den nu avslutade uppvisningen upptog programmet 64 nummer för 37 manliga och 13 kvinnliga elever, utom kör och orkester. Musikföredrag af eleverna ha under år 1907 egt rum till ett antal af 13.

Inställd konsert. Aulin-kvartettens konsert, som skulle ha gifvits den 9 dec., har med anledn. af kungssorgen uppskjutits.

Julkonsert gafs den 15 dec. i Gustaf Vasa-kyrkan af kapellm. A. Hallén, då hans »Jul-Oratorium» uppfördes.

† **Fröken Hilda Thegerström**, f. d. lärarinna under många år i musikkonservatoriets artistklass för pianoundervisning, aflid härstädes efter längre tids sjuklighet d. 6 dec. i en ålder af 69 år. Hennes porträtt och nekrolog kunna vi först i nästa nummer af tidningen meddela.

Helsingborg. Kvartettsångsällskapet härstädes gaf den 10 dec. en konsert till frände af Griegs minne med utförande af endast dennes kompositioner under musikdirektör Olof Lidners anförande. Biträdande solister voro frkn. Elsa Strömberg och Thérèse Drös samt löjtnant Erik Elfgrén från Stockholm. Medverkande för öfrigt voro Musiksällskapets damkör och kvartettsångsällskapet samt Skånska husarregementets förstärkta musikkår; vid pianot frk. Hulma Wengberg, vid orgeln organ. C. Paulsson. Programmet upptog »Hyllningsmarsch» ur »Sigurd Jorsalfar», »Landkjæending», »Foran Sydens kloster», »Den store, hvide

fløk», »Serenade til Welhaven» (med baritoncello) samt solosånger. Den i allo lyckade konserten vann rikt bifall af den talrika publiken. Dir. Lidner prisas särskildt för konsertens anordnande och ledning.

Från andra land.

H mburg. Eugen d'Alberts nya opera »Tragaldabas» uppfördes för första gången den 3 dec. å Stadtteatern härstädes. Texten är skriven af Rud. Lothar efter ett drama af samma namn af fransmannen Aug. Vacqueris. Hufvudpersonen, Tragaldabas, är en spansk lyckoriddare af lägsta s'ag. Såväl libretto som musik får af den tyska kritiken mindre fördelaktigt bedömande och premierpubliken mottog nyheten rätt kyligt.

Den kände finske musikkritikern mager Karl Flodin kommer att i början af nästa år lämna Finland för att för en möjligen ganska lång framtid slå sig ned i Buenos Ayres i Argentina, där han kommer att fungera som musikkritiker vid en tysk tidning. Dessutom kommer hr Flodin att biträda fru Adée Leander-Flodin vid hennes konsertresor. Fru Flodin har redan för en tid sedan afrest till Argentina.

Ett musikaliskt underbarn. Om den 14-åriga danske orgelvirtuosen och kompositören Rud Langgaard skrives till oss från Köpenhamn: Den 15 sistlidne december, vid en af de s. k. paläkonserterna, uppfördes här den unge Rud Langgaards första körverk för orkester, manskör och soloröster. Studentsångföreningen — 70 sångare — medverkade, äfvensom Bayreuth-sångaren, kammar-sångare Cornelius, och operasångerskan fröken Nørregaard-Hansen. Verket heter Musæ triumphantes, dikt af Carl Ploug. Verket komponerades af Rud redan i våras, således innan han ännu fyllt sitt 14:e år, och under en sommarvistelse i Arild instrumenterade han detsamma, allt på egen hand, utan lärare.

Förutom detta har han redan två å tre orkesterverk under arbete. Ett partitur kalladt Drapa, har varit i Berlin och där väckt uppteende i musikaliska kretsar. Han har äfven komponerat en stor orgelfantasi.

Dyrbara Paganinifynd. Originalmanuskripten till 14 af den celebre violinisten Paganinis kompositioner ha blifvit funna i den italienska staden Perugias arkiv, bland dessa den ryktbara tredje konserten. En engelsk bankir, mr Russell, har gjort ett anbud på 216,000 kr. för fem af manuskripten och Pierpont Morgan har erbjudit sig att betala

720,000 kr. för tio af dem. Finansministern har emellertid förbjudit stadens myndigheter att anta dessa erbjudanden, då italienska staten önskar komma i besittning af fyndet.

Sigrid Arnoldson frade i förra månaden sitt 500:e utförande af Mignons roll. Det skedde på hofteatern i Dresden inför fullsatt salong och med starkt bifall.

Franz Léhar till Stockholm. »Den glada änkans» populäre kompositör skall nästa höst företa en turné i spetsen för Wiener Tonkünstler-Orchester och därvid besöka Skandinavien tre hufvudstäder samt Tysklands och Österrikes städer.

Musikbilagan.

Det lyckade porträtt af Emil Sjögren, som pryder vignetten till musikbilagan, innehållande ett Scherzo af honom, är taget efter en fotografi af A. Blomberg. Söregatan 28. Äfven detta nummers porträtt af den aflidne konungen är från denna atelier.

Dödsfall.

Bertram, Theodor, utmärkt barytonist, slutade i förra månaden sina dagar i Bayreuth genom sjelfmord. Han hade med utmärkelse ännu 1906 sjungit der vid festspelen. Jemte ekonomiska svårigheter torde fruktan för att förlora rösten ha vållat hans död. Han hade på lång tid ej haft engagement. Bertram gästade vår opera våren 1904 och sjöng då Don Juan. Hans Sachs, Holländaren och Wotan i »Walkyrian». I okt. samma år gaf han konsert i Musikal. akademien. (Hans porträtt, civilt och som Hans Sachs förekom då i denna tidning.) B. var född den 12 febr. 1869 i Stuttgart, i sitt första äktenskap gift med den berömda sångerskan Fanny Moran-Olden.

Nansen, Eva, den norska sångerskan, har nyligen aflidit i Lysaker. Eva Nansen, född Sars, var född 1858 i Kristiania, dotter af professor Michael Sars, den framstående zoologen, och ingick äktenskap 1899 med den bekante polarfararen Frithiof Nansen. Fru Nansen idkade sångstudier för sin sväger Thorvald Lammers i Kristiania och sedan för fru Artöt i Berlin samt har gjort sig känd som utmärkt romanssångerska. Under sin mans nordpolsfärd konserterade hon i Stockholm nov. 1895 och febr. 1896.